

Andrzej Pawłowski

prof.(AT) dr hab. Wydział Reżyserii

Przew. Sekcji Reżyserów ZASP

V-ce przew. Rady Programowej Sekcji ZASP

Misja teatru publicznego w Polsce – propozycje:

(uwaga: te propozycje odnoszą się do teatrów publicznych. „misyjnych” tzn. finansowanych z funduszy publicznych państwa lub samorządu – nie odnoszą się natomiast do teatrów prywatnych, fundacji, stowarzyszeń itp

Misją teatru publicznego w Polsce jest dobrze rozumiana społeczna (tzn. dla społeczeństwa) **służba**, zapewniająca publiczności teatralnej refleksję nad społecznymi i psychologicznymi mechanizmami naszego wspólnego rozumienia rzeczywistości, w oparciu o historię i tradycję, pogłębiony ogląd współczesności i konstruowanie perspektyw rozwoju w ważnych dziedzinach życia dla mieszkańców naszego miasta i kraju w kontekście zmieniającego się świata kultury polskiej i europejskiej.

Szczególłą wagę publiczny teatr w naszym kraju musi przywiązywać do rozwoju **polskiej tradycji** teatralnej i dramaturgii - w oczywistym nieodwracaniu się od klasyki teatralnej, ale i nie używaniu jej jako tylko materiału dla niejasnych dopisków i przetworzeń, ale w rzetelnym mierzeniu się nowymi uzasadnionymi intelektualnie interpretacjami ważnych polskich i europejskich dramatów, wspieranie rozwoju współczesnej myśli kulturowej i teatralnej polskiej i obcej, ale z umiarem i w selekcji najciekawszych rzeczywiście nowych utworów. Zarówno niezwykła historia Polski i jej wybitna literatura, zasługują na szacunek i ciągle odnoszenie się do tradycji w twórczych w odczytaniach współczesnych spektakli.

Teatr nie może zapominać, że spotkanie z teatralną publicznością jest ważną częścią **dialogu** społecznego, służącego w kategoriach psychologicznych i moralnych wzbogacaniu wiedzy o świecie i ludziach. Dialogu, w którym widz wychodzący z teatru po spektaklu, może zostać zaangażowany do głębszego rozumienia lub choćby do zadawania pytań o to, co dobre, a co złe, o to, co może uczynić nasze życie bogatszym, pełniejszym, ciekawszym, co sprawiedliwe a co może być szkodliwe.

Właśnie stawianie pytań a nie udzielanie łatwych odpowiedzi jest **naczelną misją teatru publicznego**; teatr powinien zachęcać nas do stawiania odwiecznego pytania „jak żyć” a nie prowadzić do demagogicznej agitacji, często ograniczającej się do wąsko rozumianych spraw bieżącej publicystyki i wykrzykiwania haseł powierzchownie rozumianej i peryferyjnej

obyczajowości lub po prostu propagandy ideologicznej (mój zdecydowanie sprzeciw budzą płytkie demagogiczne pseudo nowoczesne manifestacje) - takie przedstawienia to zaprzeczenie szlachetnej misji teatru dążącego do rozumienia naszych problemów, aczkolwiek nie wolno ich „odgórnie” cenzurować. Nie jest sztuką egocentryczne zajmowanie się sobą, ale ciekawym zadaniem jest rozpoznawanie i wyraziste, w artystycznej formie, artykułowanie problemów społecznych i wzbudzanie wokół nich dyskusji dla rozwiązywania tych problemów.

Teatr musi szanować **tradycję** naszego kraju i jego kulturę oraz mądrze i krytycznie ją rozwijać. A jednocześnie musi być **otwarty** na aktualnie dziejące się wokół nas nowe zjawiska i problemy społeczne oraz trendy estetyczne, bo każdy spektakl powinien mieć swój współczesny, dzisiejszy rezonans.

Nie ma spraw zbyt trudnych do podjęcia w dialogu z publicznością, jednak pod warunkiem zachowania **odpowiedzialności** za głoszone poglądy i formy ich wyrażania oraz podjęcia trudu pogłębionego i osądu, przy zachowaniu zasad przyzwoitości i szacunku dla widzów (obyczajowe skandalizowanie i „szokowanie” widzów za wszelką cenę, musi pozwalać publiczności na rozumienie, co i po co twórca miał na myśli oraz pozostawiać przestrzeń do wyrażenia własnego wrażenia, bez bezdyskusyjnej agitacji).

Twórcy publicznego teatru muszą być wysokiej rangi **profesjonalistami** i nie mogą pod hasłami „pseudo nowinkarstwa”, ukrywać braków intelektualnego rozumienia rzeczywistości lub niedbalstwa, hermetycznego egocentryzmu i po prostu **braków profesjonalnego warsztatu**. Tworzenie teatru jest ciągłym staraniem się o komunikatywne, ale i **twórcze porozumiewanie** się z widzem, w którym chodzi o perfekcję realizacji teatralnych oraz poszukiwanie nowych jeszcze lepszych form intelektualnego i artystycznego wyrazu.

Celem, tak rozumianego teatru, jest **Teatr potrzebny widzom**.

Taki teatr, którego mieszkańcy są **dumni i zadowoleni** z jego sukcesów, w którym znajdują miejsce dla rozważania swoich pytań oraz wspaniałą rozrywkę, miejsce wszechstronnej edukacji oraz prezentację własnej wspólnoty i odrębności kulturowej w europejskiej tradycji teatralnej i przyczyniają się do jej ciągłego rozwijania.

Publiczny teatr musi być też **stałym, skonsolidowanym zespołem pracowników i artystów**, w którym kierownictwo dba o wszechstronny rozwój artystyczny aktorów, realizatorów i przedstawicieli techniki teatralnej oraz wszystkich innych pracowników, którzy z poświęceniem, zapałem i z profesjonalizmem, nie martwiąc się o swój codzienny byt, mają możliwość jak najlepszego realizowania misji teatru. Szczególnie, nie zaniedbując codziennego doskonalenia rzemiosła i sztuki całego zespołu, należy uwzględnić doświadczenia **artystów-mentorów** oraz potrzeby **młodych zdolnych twórców**.

Równie ważna jest kulturotwórcza misja **zdobywania nowych widzów**, ze szczególnym uwzględnieniem, dzieci i młodzieży, bo „czym skorupka za młodu ...”. Teatr publiczny powinien

stale prezentować jakościowo perfekcyjne przedstawienia dla młodych widzów i tworzyć sieć związków o charakterze wspólnej zabawy, sztuki, twórczości i edukacji w formie spektakli, spotkań, warsztatów dla dzieci, młodzieży i rodziców.

Teatr publiczny ma także **przyjemny obowiązek** dbania o **kulturę lokalną**, szczególnie blisko współpracując z instytucjami sztuki i kultury, instytucjami naukowymi, edukacyjnymi, upowszechnieniowymi i innymi swojego miasta i regionu. Teatr, szczególnie blisko, współpracuje z wyższymi uczelniami i w innych instytucjach naukowych, jest naturalnym bliskim współpracownikiem widzów i współtwórców - studentów i naukowców, i na zasadzie rozwoju „działań typu audience development” powinien z zapałem i z rozwagą kultywować z nimi bliskie relacje.

Teatr publiczny dba też o **upowszechnianie** swoich najlepszych przedstawień w formie festiwali, prezentacji, występów gościnnych oraz wymiany i współprodukcji w ogólnopolskiej sieci teatrów.

Teatr publiczny powinien też rozwijać **współpracę teatralną** w skali międzynarodowej, aby propagować naszą kulturę teatralną we współpracujących krajach europejskich (tu naturalnymi związkami są pogłębione kontakty z tzw. miastami partnerskimi oraz międzynarodowe festiwale) i na bieżąco stykać się z różnorodnymi, wartościowymi, nowymi tendencjami artystycznymi i brać udział w ich współtworzeniu w Europie i świecie.

Teatr publiczny musi także blisko współpracować z postulowanym przez Prezesa ZASP **Forum Stowarzyszenia Samorządowych Organizatorów Teatrów Publicznych**, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i innymi instytucjami polskiego życia kulturalnego i społecznego.

Teatr publiczny jest autonomiczny i samodzielny w swoich decyzjach, współpracując blisko z Organizatorem w sprawach codziennych i świątecznych ważnych dla widzów i teatru. Teatr publiczny jest zarazem **odpowiedzialny finansowo**, nie trwoni publicznych pieniędzy i stara się wypracowywać zyski, przy zachowaniu stałej, rosnącej wraz inflacją dotacji. Teatr musi być mądry, odpowiedzialny, profesjonalny i piękny, musi odnosić się do ważnych spraw i musi pozostawiać widzom możliwość rozpoznawania własnej drogi w społecznym tyglu międzyludzkich problemów społecznych, psychologicznych, obyczajowych, bez uleganiu medialnemu zgiełkowi.

I aby, nie brzmiało to wszystko zbyt patetycznie, teatr musi jednocześnie pamiętać o swojej roli edukacyjnej, rozrywkowej i zabawowej – ideałem jest teatr, który zarazem cieszy i zachęca do refleksji, a nie jest tylko pustym przeżyciem emocjonalnym lub agitką publicystyczną.

!!! Realizacja tej misji jest szczególnie ważna w nadchodzących sezonach obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości naszego kraju i teatr powinien

**aktywnie, z zapalem i ciekawie włączyć się ich realizację i świętowanie,
podejmując żywą rozmowę naszym życiu społecznym i teatralnym !!!.**

Andrzej Pawłowski